

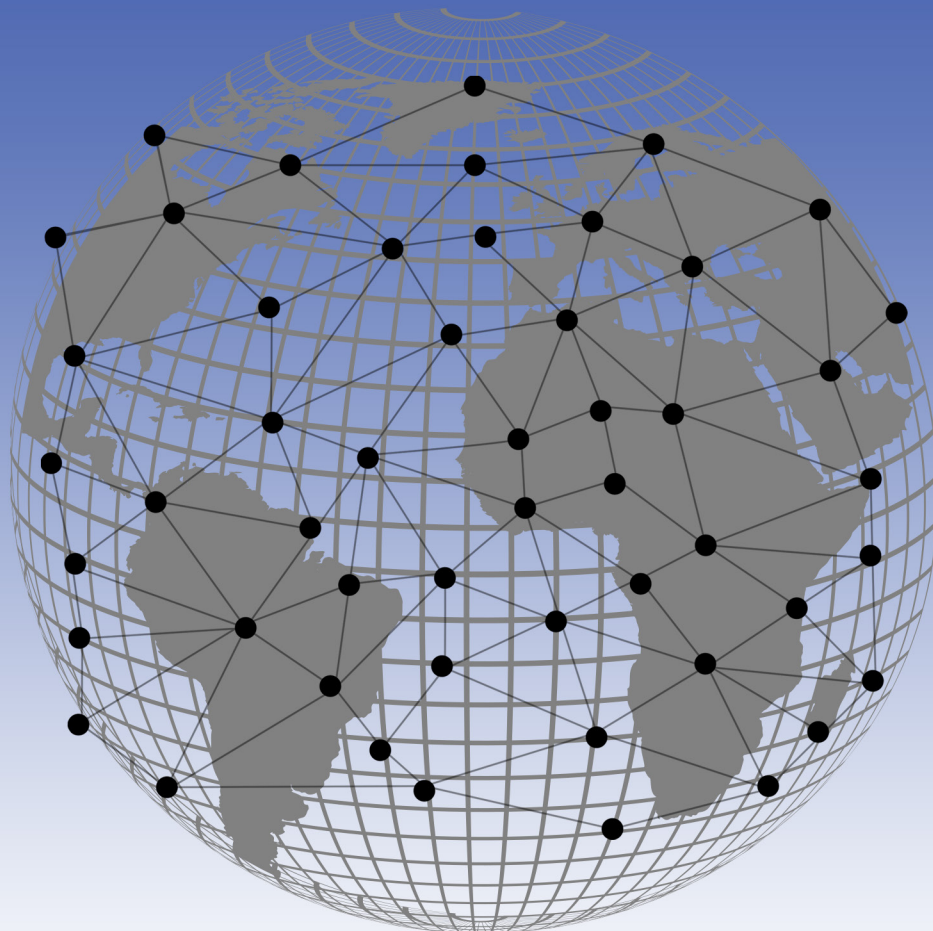

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

پایش تحولات تجارت جهانی (گزارش شماره پنجاه و یک)

در این شماره می‌خوانید:

- سفر رییس جمهور چین به عربستان: عربستان جایگزین ایران در دیپلماسی اقتصادی چین
- تلاش‌های همه جانبه روسیه برای غلبه بر تحریم‌های غرب: اتحادیه گازی با آسیای مرکزی، ایجاد ساختارهای مالی در بریکس و افزایش صادرات طلا به چین
- رشد ۸۰ درصدی حمل و نقل کالا از مسیر کریدور میانی (چین - آسیای مرکزی - آذربایجان - ترکیه - اروپا) در ۱۰ ماه نخست سال ۲۰۲۲: آذربایجان جایگزین ایران در کریدورهای راه ابریشم؟
- هشدار آلمان نسبت به جنگ تجاری آمریکا با اتحادیه اروپا

آذر ۱۴۰۱

شناسنامه گزارش

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

عنوان:

پایش تحولات تجارت جهانی
(گزارش شماره پنجاه و یک)

مدیریت اقتصاد کلان و آینده پژوهی

تاریخ انتشار: آذر ۱۴۰۱

واژه‌های کلیدی: راه ابریشم، اتحادیه گازی، صادرات فناورانه، جنگ تجاری، شورای همکاری خلیج فارس، کریدور اقتصادی، میدان گازی

نشانی: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵

سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی" رویدادهای کلیدی در محیط ژئواکونومیک ایران را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. در این قالب، رویدادهای کلیدی از منظر تاثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران مورد توجه قرار می‌گیرند. هدف از تهیه این گزارش که به صورت ماهانه از سوی مرکز پژوهش‌های اتاق ایران منتشر خواهد شد ارائه تصویری روشن از محیط ژئواکونومیک ایران و فرصت‌ها و تهدیدهای ایران در این فضا است.

فهرست مطالب

۵	تحولات جهانی
۱۳	تحولات منطقه‌ای
۱۹	داده‌های تازه

تحولات جهانی

عربستان جایگزین ایران در دیپلماسی اقتصادی چین؟

رئیس‌جمهور چین اخیراً در مهمترین سفر خارجی خود در دوره پسا کرونا، راهی عربستان شد تا اهمیت این کشور و به طور کلی جهان عرب در دیپلماسی اقتصادی چین را به نمایش بگذارد. در این سفر، رئیس‌جمهور چین و ملک سلمان بن عبدالعزیز آل سعود، "توافقنامه مشارکت استراتژیک جامع" را امضا کردند. مهمتر آنکه چین و عربستان سعودی ۳۴ توافقنامه سرمایه‌گذاری را به امضا رساندند. این توافقنامه‌ها چندین بخش در زمینه‌های انرژی سبز، هیدروژن سبز، انرژی فتوولتائیک، فناوری اطلاعات، خدمات ابری، حمل‌ونقل، لجستیک، صنایع پزشکی، مسکن و ساخت و ساز را در بر می‌گیرد. ارزش این قراردادها حدود ۳۰ میلیارد دلار برآورد شده است. افزون بر این، دو طرف از هماهنگی بیشتر میان کلان پروژه راه ابریشم چین و چشم‌انداز ۲۰۳۰ عربستان سخن گفته و خواستار پیشرفت در مذاکرات موافقت‌نامه تجارت آزاد میان کشورهای شورای همکاری خلیج فارس و چین شده‌اند.

رئیس‌جمهور شی در این سفر، در اولین اجلاس سران کشورهای عربی-چین و چین-شورای همکاری خلیج فارس در ریاض شرکت کرد. رهبران کشورهای عربی که در این اجلاس حضور یافتند، عبارتند از رئیس‌جمهور مصر، وزیر امور خارجه کویت، وزیر امور خارجه بحرین، رئیس‌جمهور تونس، محمود عباس و رهبر سودان، السودانی، نخست‌وزیر عراق، نخست‌وزیر مراکش و نخست‌وزیر لبنان.

این سفر که مهمترین سفر رئیس‌جمهور چین پس از همه‌گیری کرونا به شمار می‌آید، نشان‌دهنده اهمیت فزاینده جهان عرب و به ویژه عربستان سعودی در رادار دیپلماسی چین است. برگزاری نخستین اجلاس سران چین و جهان عرب در ریاض و نیز اجلاس چین-شورای همکاری خلیج فارس نشان می‌دهد که پکن می‌کوشد تا به عربستان سعودی برای ایفای نقش رهبری در جهان عرب کمک کند و این کشور را به کانون دیپلماسی منطقه‌ای خود در خاورمیانه بدل نماید. پیش از این، مصر چنین نقشی در دیپلماسی چین در جهان عرب بر عهده داشت؛ در حالی که با این سفر، اینگونه به نظر می‌رسد که این نقش به عربستان سعودی محول شده است. از دیگر سو، با سردی فزاینده رابطه عربستان با متحد سنتی خود، یعنی ایالات متحده، این کشور می‌کوشد تا آزادی عمل بین‌المللی خود را با نزدیک شدن به چین و روسیه افزایش دهد.

از منظر تأثیرات این سفر بر منافع ایران، روشن است که آثار منفی به همراه خواهد داشت. عربستان سعودی همانگونه که اشاره شد، به مرکز ثقل دیپلماسی منطقه‌ای چین در خاورمیانه تبدیل شده است و به

نوعی جای ایران را گرفته است. پیش از تحریم‌های بین‌المللی، ایران مهمترین شریک تجاری چین و در کنار عربستان سعودی از مهمترین صادرکنندگان نفتی به این کشور بود. با اعمال تحریم‌های بین‌المللی و تداوم بیش از یک دهه‌ای آنها، نه تنها روابط تجاری چین و ایران رو به کاهش نهاد، بلکه ایران جایگاه خود را در بازار انرژی چین نیز از دست داد و از یکی از سه عرضه‌کننده بزرگ نفت این کشور به یکی از کشورهای کم‌اهمیت در صادرات نفت به چین بدل شد. در شرایط کنونی، کشورهای کلیدی صادر کننده نفت به چین در خاورمیانه جملگی کشورهای جهان عرب‌اند. در همین راستا، کشورهایی مانند امارات و عراق جایگزین ایران در بازار نفتی چین شده‌اند. افزون بر این، عربستان سعودی بدل به مهمترین شریک تجاری چین در خاورمیانه شده است. همان گونه که جدول زیر نشان می‌دهد، حجم تجارت دو کشور از ۵۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۷ به ۸۷ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۱ افزایش یافته است که جهش قابل توجهی را نشان می‌دهد. عربستان سعودی در سال ۲۰۲۱، ۵۶ میلیارد دلار به چین صادرات داشته است که رقم قابل توجهی محسوب می‌شود؛ این در حالی است که در همین بازه زمانی، روابط تجاری ایران و چین پیوسته رو به کاهش بوده است.

جدول ۱- رشد روابط تجاری چین و عربستان طی سال‌های ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۱

China-Saudi Arabia Bilateral Trade 2017-2021 (billion US\$)			
Year	Trade in total	Exports from China to Saudi Arabia	Imports from Saudi Arabia to China
2017	50.14	18.38	31.76
2018	63.28	17.43	45.85
2019	78.07	23.88	54.19
2020	67.17	28.10	39.07
2021	87.29	30.32	56.99

Source: National Bureau of Statistics, China

در کنار عربستان سعودی، امارات عربی متحده نه تنها بدل به هاب لجستیک جاده ابریشم در خاورمیانه شده است، بلکه میزبان بیش از ۶۰۰۰ شرکت چینی است و تا پیش از بحران کرونا ۴۵۰ هزار شهروند چین در این کشور زندگی می‌کردند. علاوه بر این، ۶۶ درصد صادرات چین به کشورهای خاورمیانه از طریق امارات صورت می‌گیرد.

در تصویر کلان، حجم تجارت چین و جهان عرب در سال ۲۰۲۱ حدود ۳۳۰ میلیارد دلار بوده است که نسبت

به سال پیش از آن، حدود ۳۷ درصد رشد کرده است. از زمان اجرایی شدن ابتکار کمربند و راه یا کلان پروژه ابریشم تاکنون، چین حدود ۲۰۰ پروژه در حوزه‌های مختلف با کشورهای عربی را اجرایی کرده است؛ این در حالی است که در طی همین مدت، هیچ پروژه مهمی میان ایران و چین در حوزه کلان پروژه ابریشم اجرایی نشده است. از جمله پروژه‌های میان چین و کشورهای عربی، احداث نخستین راه آهن سریع‌السیر و برقی مصر است که سال گذشته توسط شرکت‌های چینی در این کشور وارد فاز اجرایی شد؛ در حالی که برقی کردن راه آهن مشهد-تهران از سال ۲۰۱۷ تا کنون در پیچ و خم قرار دارد و هنوز شرکت‌های چینی در این باره فعالیت چندانی انجام نداده‌اند.

تبدیل شدن جهان عرب و به ویژه عربستان سعودی و امارات به کانون دیپلماسی اقتصادی چین در خاورمیانه، برای دولت و بخش خصوصی ایران هشداردهنده است. در صورتی که موقعیت این کشورها به عنوان شرکای اصلی چین در خاورمیانه تثبیت شود و آنان از آزادی عمل کامل در تعامل با غرب و روسیه نیز برخوردار باشند، سرعت رشد و توسعه اقتصادی آنها بسیار فراتر از ایران خواهد بود. این رشد در میان مدت، ثروتی را در این کشورها تولید می‌کند و چنان پیوندهای آنها با قطب‌های قدرت و ثروت را تنگاتنگ می‌سازد که ایران توان رقابت با آنها را نخواهد داشت.

از نظر اقتصادی، توجه به این نکته اهمیت دارد که ایران نه تنها اقتصادهای غربی را از دست داده است، اکنون بیم آن می‌رود اقتصاد چین را نیز از دست دهد و پس از کشورهای عربی به عنوان بازیگری درجه دوم در خاورمیانه در رادار دیپلماسی اقتصادی چین تلقی شود. پرسش راهبردی از منظر منافع ملی، آنکه چرا و به چه دلایلی علیرغم توافقنامه پرسروصدای همکاری راهبردی میان ایران و چین، موسوم به توافق‌نامه ۲۵ ساله، چین عمده سرمایه‌گذاری‌های خود را در جهان عرب به ویژه در خلیج فارس صورت می‌دهد؟ در دو هفته اخیر چین یک قرارداد ۶۰ میلیارد دلاری ۲۷ ساله با قطر امضا کرده است و اکنون حدود ۳۰ میلیارد دلار موافقت‌نامه و قرارداد با عربستان سعودی امضا کرده است؛ در حالی که در سال‌های اخیر توافق معناداری در حوزه اقتصادی میان ایران و چین صورت نگرفته است. تبدیل شدن کشور به یک بازیگر درجه دوم در دیپلماسی اقتصادی چین یک خطر بالقوه است و باید آن را جدی گرفت.

پیامدهای اعمال سقف بر قیمت نفت روسیه

سرانجام گروه ۷ و بویژه شاخه اروپایی آن پس از مدت‌ها بحث و جدل بر سر سقف قیمت ۶۰ دلاری نفت صادراتی روسیه از مسیرهای دریایی به توافق رسید. بر مبنای این توافق که در راستای تداوم صادرات نفت روسیه و در عین حال کاهش درآمدهای نفتی این کشور طراحی شده است، کشورهای غیرغربی وارد کننده

نفت روسیه اجازه می‌یابد تا زمانی که بیش از سقف قیمت تعیین شده به ازای هر بشکه پرداخت نکنند، به واردات نفت خام روسیه با استفاده از بیمه و خدمات شرکت‌های غربی از مسیرهای دریایی ادامه دهند.

پیشنهاد اولیه G7 برای تعیین سقف قیمتی ۶۵ تا ۷۰ دلار در هر بشکه بدون هیچ مکانیزم تعدیلی بود. از آنجایی که نفت خام اورال روسیه قبلاً کمتر از این قیمت معامله می‌شد، لهستان، لیتوانی و استونی افزایش سقف قیمت تا ۶۵ یا ۷۰ دلاری هر بشکه را رد کردند زیرا به هدف اصلی کاهش توانایی مسکو برای تامین مالی جنگ خود در اوکراین ضربه می‌زد. از همین رو سقف قیمت از سوی اتحادیه اروپا ۶۰ دلار تعیین شده است. بر اساس آمارهای آژانس بین‌المللی انرژی، اعمال این سقف، قیمت را ۵ درصد زیر قیمت بازار برای نفت روسیه نگه می‌دارد.

بر مبنای ساختاری که اتحادیه اروپا طراحی کرده است، سقف قیمت در اواسط ژانویه ۲۰۲۳ و هر دو ماه پس از آن برای ارزیابی نحوه عملکرد این طرح و پاسخ به "تلاطم‌های" احتمالی در بازار نفت که در نتیجه آن رخ می‌دهد، بررسی می‌شود. افزون بر این، یک «دوره انتقالی» ۴۵ روزه برای کشتی‌های حامل نفت خام روسیه که قبل از ۵ دسامبر بارگیری شده و تا ۱۹ ژانویه ۲۰۲۳ در مقصد نهایی خود تخلیه شده‌اند، اعمال خواهد شد. سقف قیمتی G7 نفت خام روسیه که از مسیرهای دریایی منتقل می‌شود، از ۵ دسامبر آغاز شده و جایگزین ممنوعیت شدیدتر اتحادیه اروپا برای خرید نفت خام روسیه که از مسیرهای دریایی انتقال می‌شود، گشته است. گروه ۷ و اتحادیه اروپا این طرح را راهی برای تداوم عرضه جهانی نفت می‌دانند زیرا روسیه ۱۰ درصد نفت جهان را تولید می‌کند.

اعمال سقف G7 بدان معناست که شرکت‌های کشتیرانی، بیمه و بیمه اتکایی را از حمل و نقل محموله‌های نفت خام روسیه در سراسر جهان منع می‌کند، مگر اینکه به قیمتی کمتر از قیمت تعیین شده توسط G7 و متحدانش فروخته شود. از آنجایی که شرکت‌های مهم کشتیرانی و بیمه جهان در کشورهای G7 مستقر هستند، فروش نفت روسیه به قیمت بالاتر برای مسکو، بسیار دشوار خواهد شد. افزون بر این، گروه ۷ تلاش دارد تا در مورد اعمال سقف قیمت و معافیت‌ها برای محصولات نفتی پالایش شده روسیه پیش از ۵ فوریه ۲۰۲۳، زمانی که ممنوعیت اتحادیه اروپا بر واردات این کالاها اعمال می‌شود، به توافق برسد و در تعامل با اتحادیه آن سقف را جایگزین ممنوعیت‌ها نماید.

برخی تحلیلگران معتقدند اعمال سقف قیمتی که عملاً توسط وزارت خزانه‌داری ایالات متحده رهبری می‌شود، ممکن است دشوار باشد. از این منظر، سقف قیمت نفت روسیه قبلاً هرگز آزمایش نشده بود و نتایج آن مشخص نیست. به عنوان مثال، بیشتر تحریم‌های انرژی، مانند تحریم‌های ایران و ونزوئلا، حجم و نه قیمت را هدف قرار داده‌اند. آنچه گروه ۷ به رهبری آمریکا تلاش می‌کند انجام دهد، این است که

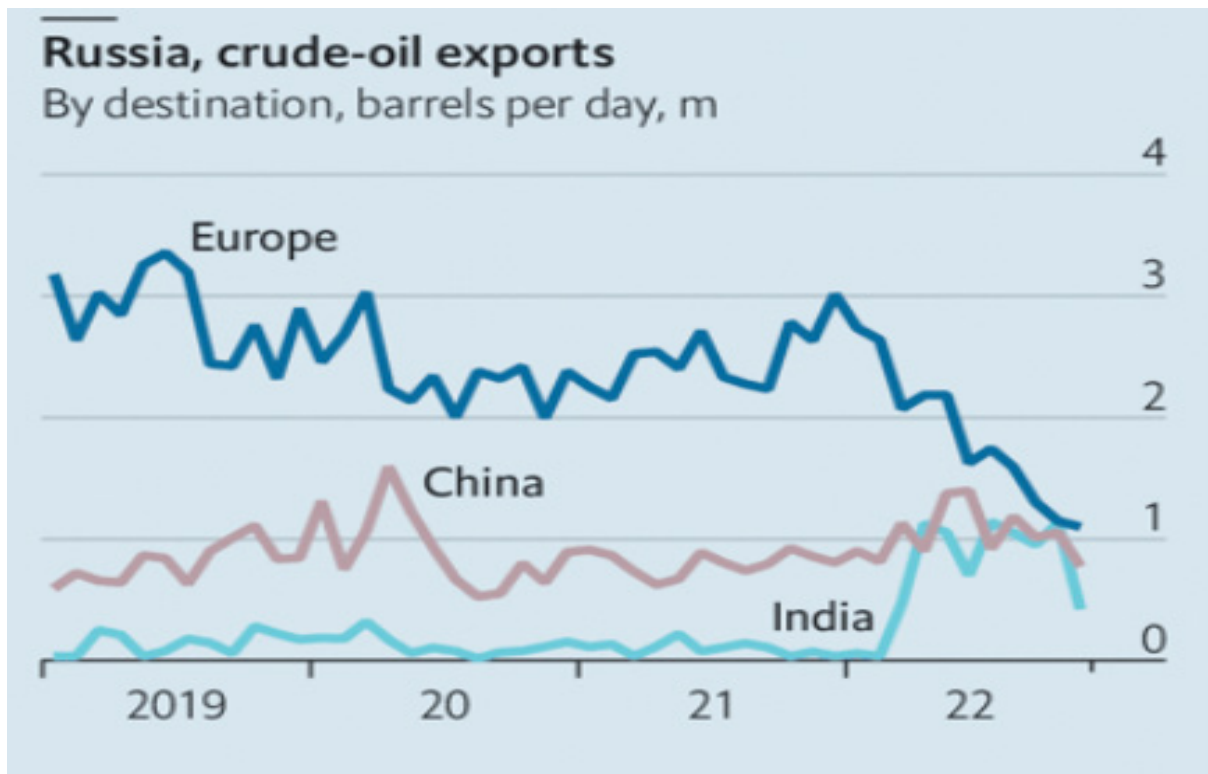
بزرگترین صادرکننده نفت جهان را تا حد زیادی از بازار خارج کنند. آنها در تلاشند ارتباط روسیه را با اروپا که همیشه یکی از بزرگترین مقاصد صادراتی آن بوده است را قطع کنند. موفقیت این اقدام تازه تا حد زیادی به همراهی هند و چین به عنوان دو خریدار بزرگ نفت روسیه و از شرکای مهم این کشور بستگی خواهد داشت. چشم پوشی این دو کشور از نفت ارزان روسیه، احتمالاً به آسانی صورت نخواهد گرفت اما اجرایی شدن سقف قیمتی، فارغ از نتایج آن، نشان می‌دهد که اقتصاد جهانی به صورتی فزاینده از ژئوپلیتیک متأثر می‌شود.

مهمتر آنکه اعمال سقف قیمت بر نفت روسیه، ایران، به عنوان دیگر بازیگر بازار انرژی و کشور تحت تحریم را در وضعیت جدیدی قرار می‌دهد. نفت نسبتاً ارزان روسیه به صورتی گسترده، قانونی و در قالب شبکه بین‌المللی نقل و انتقال نفت در اختیار مصرف‌کنندگان، بویژه چین به عنوان مهمترین واردکننده نفت ایران قرار می‌گیرد. این تحول در صورتی که قیمت نفت را در بازارهای جهانی کاهش داده و قدرت چانه‌زنی مصرف‌کنندگان، بویژه چین را افزایش دهد، احتمالاً موقعیت ایران در ژئوپلیتیک انرژی را دشوارتر می‌کند. همانگونه که نمودار ذیل نشان می‌دهد، در ماه‌های پس از جنگ اوکراین، واردات نفت چین و هند از روسیه به سرعت افزایش یافته، اما اخیراً احتمالاً تحت تأثیر فشارهای ایالات متحده واردات این کشورها افت کرده است. اعمال سقف قیمتی می‌تواند به افزایش واردات این کشورها منجر شود.

البته روسیه به این طرح واکنش منفی نشان داده و تهدید کرده است که به کشورهایی که سقف قیمتی را بپذیرند، نفت صادر نخواهد کرد؛ حتی در صورتی که به معنای کاهش تولید این کشور باشد. افزون بر این، روسیه از ایده تعیین کف قیمت برای نفت خود سخن گفته است که هنوز چند و چون آن چندان روشن نیست. در سطح سقف قیمت فعلی، روسیه از صادرات نفتی حدود ۱۰ تا ۱۵ میلیارد دلار در ماه به دست خواهد آورد. بر اساس برآورد آژانس بین‌المللی انرژی (IEA)، این رقم بسیار کمتر از ۲۱ میلیارد دلار در ماه است که مسکو در ماه ژوئن، زمانی که نفت برنت بیش از ۱۲۰ دلار بود، درآمد داشته است.

برخی از تحلیلگران اعمال سقف قیمت را مصالحه‌ای ناخوشایند میان مسکو و غرب می‌دانند؛ بدان معنا که از این طریق جریان نفت روسیه به بازار تداوم یابد و در عین حال درآمدهای این کشور کاهش یابد. در واقع سقف قیمت جدید، تحریم‌های اتحادیه اروپا علیه نفت روسیه را تعدیل می‌کند. در همین راستا، واکنش روسیه به این اقدام تعیین‌کننده خواهد بود.

نمودار ۱- روند تحول در صادرات نفت روسیه به اتحادیه اروپا، چین و هند

روسیه در پی اتحادیه گازی با آسیای مرکزی

دیمیتری پسکوف، سخنگوی کرملین اخیراً اظهار کرده که روسیه در حال گفتگو درباره ایجاد یک «اتحادیه گازی» با قزاقستان و ازبکستان است که به سه کشور اجازه می‌دهد تا مبادلات گازی خود را هماهنگ کرده و جریان گاز را کارآمدتر کنند. این طرح، هماهنگی بیشتر بین سه کشور، همراه با توسعه زیرساخت‌های مصرف گاز و حمل و نقل برای بازارهای داخلی آنها را ایجاد می‌کند. در مرحله اول، هدف، ایجاد یک مکانیسم هماهنگ میان سه کشور است.

شایان توجه است که هر دو کشور قزاقستان و ازبکستان دارای اقتصادهای در حال رشد هستند و تقاضای داخلی برای گاز آنها رو به رشد است. همچنین، هر سه کشور گاز خود را در بازارهای خارجی می‌فروشند و از ایجاد هماهنگی، سود خواهند برد. معاون نخست وزیر روسیه نیز گفته است که این پروژه دارای پتانسیل بالایی از جمله در مورد صادرات گاز به خارج از اتحادیه گازی پیشنهادی است.

روسیه، قزاقستان و ازبکستان از زمان اتحاد جماهیر شوروی عملاً یک سیستم واحد انتقال گاز داشته‌اند. روسیه تلاش می‌کند این سیستم را احیا نماید. این سه کشور توسط سیستم خط لوله گاز آسیای مرکزی، شبکه‌ای از مسیرهای انتقال گاز طبیعی تحت کنترل گازپروم که از ترکمنستان از طریق ازبکستان و قزاقستان

به روسیه کشیده شده، به هم متصل می‌شوند. علاوه بر این، خط لوله جداگانه‌ای به نام آسیای مرکزی - چین، از ازبکستان و قزاقستان احداث شده که در مسیر خود، از ترکمنستان به چین عبور می‌کند و بخشی از گاز این کشورها را به چین انتقال می‌دهد. روسیه با حذف از بازار گاز اروپا، در پی افزایش صادرات به بازارهای محیط پیرامونی و بویژه افزایش صادرات به چین از طریق این خطوط است. بعلاوه روسیه می‌کوشد موقعیت برتر در ژئواکونومی گاز این منطقه را احیا نماید.

این طرح روسیه در تداوم تلاش‌های این کشور برای تبدیل ترکیه به هاب گازی اروپا صورت می‌گیرد. روسیه می‌کوشد تعریف جدیدی از خود به عنوان دارنده بزرگ گاز ارائه نماید و تلاش‌های غرب برای کاهش صادرات و کاهش اهمیت این کشور در ژئوپلیتیک انرژی را خنثی نماید.

روسیه به دنبال ایجاد ساختارهای مالی در بریکس

گزارش‌های رسانه‌های روسی نشان می‌دهد که اتحادیه اقتصادی اوراسیا (EEU) در پی ایجاد یک سیستم پرداخت مشترک با کشورهای بریکس است. اتحادیه EEU به عنوان اتحادیه گمرکی روسیه، قزاقستان و بلاروس در سال ۲۰۱۵ تأسیس شد و بعدها ارمنستان و قرقیزستان نیز به آن پیوستند. این اتحادیه برای تضمین مبادله آزاد کالاها، خدمات، سرمایه و کارگران بین کشورهای عضو طراحی شده است.

این طرح همچنین صدور کارت پرداخت واحد در دو بلوک تجاری را در نظر گرفته است. در حال حاضر روسیه در قالب این اتحادیه، بر ایجاد یک بازار مالی مشترک با اولویت توسعه یک "فضای مبادله" مشترک متمرکز است.

علیرغم کوشش‌های روسیه برای ایجاد چنین ساختاری، سایر اعضای بریکس هنوز به این پیشنهاد واکنش روشنی نشان نداده‌اند. همکاری با سیستم پرداخت میر در کشورهای بریکس تحت فشارهای آمریکا متوقف شده است و سیستم بانکی این کشورها تمایل چندانی به همکاری با روسیه ندارد. از دیگر سو، از آنجا که روسیه دسترسی به سیستم مالی بین‌المللی را تقریباً از دست داده است، تلاش می‌کند تا با دادن امتیازات مختلف به کشورهای در حال توسعه و بویژه اعضای بریکس، آنان را به ایجاد مکانیسم‌های خاص برای همکاری با این کشور تشویق نماید.

محدودیت جدید آمریکا بر صادرات فناورانه چین

اخیراً واشنگتن واردات و فروش تجهیزات ارتباطاتی جدید از بزرگترین تولیدکنندگان چینی را به دلیل خطرات جدی که ادعا می‌شود برای امنیت ملی ایالات متحده ایجاد می‌کند، ممنوع کرده است. بر اساس بیانیه

اخیر کمیسیون ارتباطات فدرال ایالات متحده (FCC)، این ممنوعیت محصولات فناوری ساخته شده توسط غول‌های مخابراتی چینی Huawei و ZTE، سازنده تجهیزات نظارتی Dahua Technology، شرکت نظارت تصویری Technology Hangzhou Hikvision Digital، سازنده تجهیزات مخابراتی Hytera Communications و همچنین شرکت‌های تابعه و وابسته آنها را هدف قرار می‌دهد. اقدام تازه آمریکا در راستای سیاست اقتصادی جدیدی صورت می‌گیرد که حذف شرکت‌های فناوری اطلاعات چین از بازار آمریکا را دنبال می‌کند. کنگره و دولت بایدن در این موضوع که حضور شرکت‌های چینی در عرصه ارتباطات آمریکا تهدیدات جدی علیه شهروندان و امنیت ملی این کشور ایجاد می‌کند اشتراک نظر دارند. چین این اقدامات را در راستای حمایت‌گرایی اقتصادی و ناقض اصول سازمان تجارت جهانی می‌داند.

هشدار آلمان نسبت به جنگ تجاری آمریکا با اتحادیه اروپا

وزیر دارایی آلمان در مورد جنگ تجاری بین اروپا و ایالات متحده هشدار داد. اخیراً گسترش روابط تجاری فرا آتلانتیک به دلیل تصویب قانون کاهش تورم (IRA) در ماه اوت توسط کنگره ایالات متحده، با مانع مواجه شده است. افزون بر این دولت بایدن محدودیت‌های فزاینده‌ای بر روابط تجاری با اروپا و سایر کشورها اعمال می‌کند.

فارغ از اینکه ایالات متحده آمریکا به عنوان شریک ارزشمند اتحادیه اروپا تلقی می‌شود، اما اتخاذ سیاست اقتصادی حمایت‌گرایانه شدید و اعطای یارانه‌های جدید از سوی دولت ایالات متحده، کشورهای اروپایی را بسیار نگران ساخته است.

شایان توجه است که اقتصاد آلمان، برخلاف فرانسه، ارتباط تنگاتنگی با بازار ایالات متحده دارد. آمریکا، بازار بزرگی برای خودروهای آلمانی به شمار می‌رود؛ این در حالی است که خودروسازان فرانسوی به آمریکا صادرات ندارند. به همین جهت آلمان هیچ علاقه‌ای به جنگ تجاری با آمریکا ندارد و بر دیپلماسی اقتصادی تأکید دارد.

بر اساس قانون IRA، دولت آمریکا ۳۷۰ میلیارد دلار (۳۵۷ میلیارد یورو) برای مقابله با تغییرات آب و هوایی و امنیت انرژی، از جمله اعطای یارانه برای خودروهای الکتریکی، باتری‌ها و پروژه‌های انرژی تجدیدپذیر که در ایالات متحده ساخته شده‌اند را پرداخت خواهد کرد.

بر اساس این لایحه، به ازای تولید هر سازه واجد شرایط از انرژی تجدیدپذیر در یک کارخانه ایالات متحده، معافیت مالیاتی اعطا می‌شود. مهمتر آنکه ۳۰ درصد معافیت مالیاتی بیشتر برای کارخانه‌های جدید یا ارتقا یافته که قطعات سازگار با محیط زیست تولید کنند، تعلق می‌گیرد. تنها کشورهایی مانند کانادا و مکزیک

که با ایالات متحده قرارداد تجارت آزاد امضا کرده اند، می‌توانند از این یارانه بهره‌مند شوند.

تسلا و سایر خودروسازان آمریکایی قرار است از قانون کاهش تورم بهره ببرند.

شایان توجه است که این قانون و اعطای یارانه‌ها با انتقاد شدید رهبران تجاری و سیاستمداران اتحادیه اروپا مواجه شده است زیرا شرکت‌های اروپایی را در وضعیت نامساعدی قرار می‌دهد.

رهبران اتحادیه اروپا می‌گویند که ۲۰۰ میلیارد یورو (۲۰۷ میلیارد دلار) از مجموع بودجه در نظر گرفته شده، مربوط به تولید داخلی ایالات متحده است که به طور بالقوه، ناقض قوانین سازمان تجارت جهانی (WTO) به شمار می‌رود.

این در حالی است که وجود قوانین اتحادیه اروپا، کشورهای این اتحادیه را از ارائه معافیت‌های مالیاتی سخاوتمندانه مانند ایالات متحده به شرکت‌هایی که به دنبال راه اندازی کارخانه هستند، باز می‌دارد.

علاوه بر اتحادیه اروپا، کره جنوبی نیز از اعطای یارانه‌های جدید دولت آمریکا ابراز نگرانی شدید کرده است. زیرا خودروسازان این کشور، واجد شرایط معافیت‌های مالیاتی آمریکا نیستند.

تحولات منطقه‌ای

آذربایجان جایگزین ایران در کریدورهای راه ابریشم؟

داده‌های جدید دولت قزاقستان نشان می‌دهد که حمل و نقل کالا از مسیر کریدور میان‌ی، کریدوری که مطابق نقشه ذیل چین و آسیای مرکزی را با عبور از خزر و از طریق آذربایجان به ترکیه و اروپا وصل می‌کند در ۱۰ ماه نخست سال ۲۰۲۲ رشد ۸۰۰ درصدی داشته است. حجم کالای حمل و نقل ریلی بین آذربایجان و قزاقستان از ژانویه تا اکتبر ۲۰۲۲ در مجموع ۹۵۰۰۰۰ تن بوده است.

در پیامد جنگ اوکراین، مسیر اصلی کریدورهای ابریشم که چین را از طریق قزاقستان و روسیه به اروپا متصل می‌کرد، با مشکلات جدی مواجه شد. این تحول، فرصت مهمی برای آذربایجان و ترکیه ایجاد کرد. در همین راستا، کشورهای آسیای مرکزی استفاده از پتانسیل ترانزیت آذربایجان را برای ورود به بازارهای جهانی آغاز کرده‌اند. در این میان قزاقستان بیش از سایر کشورهای آسیای مرکزی برای توسعه تعامل با آذربایجان تمایل دارد. در همین راستا دولت قزاقستان از سرمایه‌گذاری مشترک جدیدی با آذربایجان برای توسعه و بهسازی این کریدور و نیز ایجاد قواعد مشترک حمل‌ونقلی در سراسر مسیر سخن گفته است. بیش از این، قزاقستان با روسیه و بلاروس سرمایه‌گذاری مشترکی در راستای روان‌سازی کریدور چین-قزاقستان-

روسیه-اروپا صورت داده بود. در پیامد آن سرمایه‌گذاری، حمل و نقل کانتینری از طریق مسیر چین-قزاقستان-روسیه-اروپا از ۲۱۲۰۰ TEU به ۵۴۶۰۰۰ TEU یعنی ۲۳ برابر از سال ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۰ افزایش یافت. همانگونه که اشاره شد، این مسیر در پیامد جنگ اوکراین با مشکلات جدی مواجه شده است و اکنون قزاقستان می‌کوشد آذربایجان را جایگزین روسیه برای دسترسی به اروپا نماید.

این کریدور در رقابت با موقعیت ژئواکونومیک ایران، بویژه کریدور شمال-جنوب و کریدور چین-آسیای مرکزی-غرب آسیا قرار می‌گیرد و پیشرفت آن به معنای تضعیف موقعیت ژئواکونومیک ایران است.

نقشه ۱- کریدور میانی یا فراخزر

چشم‌ترکیه به منابع مالی شورای همکاری خلیج فارس

از آنجایی که ناظران بین‌المللی در مورد وقوع بحران ارزی جدید در ترکیه هشدار می‌دهند، دولت ترکیه در تلاش است تا جریان ارزی جدیدی از کشورهای «دوست»، از جمله عربستان سعودی و قطر را تضمین کند. از سوی دیگر، با نزدیک شدن به انتخابات سرنوشت‌ساز این کشور در ماه ژوئن ۲۰۲۳، اقدامات در جهت حمایت از لیر ترکیه و ممانعت از ایجاد طوفان دیگری از افزایش قیمت‌ها، در تعیین سرنوشت انتخابات حائز اهمیت است.

کمیود منابع ارزی، به عنوان یکی از عوامل اصلی آشفتگی اقتصادی ترکیه به شمار می‌رود. دولت مجبور به تأمین میلیاردها دلار سرمایه خارجی برای کاهش بحران از کانال‌های دیپلماتیک است. از سپتامبر ۲۰۲۱ و در پی دستور رئیس‌جمهور ترکیه، رجب طیب اردوغان، به بانک مرکزی مبنی بر کاهش غیرمعمول نرخ بهره، لیر بیش از نیمی از ارزش خود در برابر دلار را از دست داده است.

برخی از ناظران خارجی استدلال می‌کنند که ترکیه به سمت یک شوک ارزی جدید پیش می‌رود. به

عنوان مثال، بانک ژاپنی Nomura اخیراً نسبت به خطر بالای وقوع بحران ارزی در ترکیه و شش اقتصاد نوظهور دیگر از جمله جمهوری چک، مصر، مجارستان، پاکستان، رومانی و سریلانکا هشدار داده است. چنین تحلیل‌هایی عمدتاً بر دو شاخص کلیدی استوار است: بدهی‌های خارجی کوتاه‌مدت یک کشور و کسری حساب جاری.

بدهی خارجی ترکیه که طی ۱۲ ماه آینده سررسید می‌شود، حدود ۱۸۵ میلیارد دلار است؛ در حالی که کسری حساب جاری ترکیه در هشت ماهه اول سال، به ۳۸ میلیارد دلار رسیده است. غلبه بر هر دو مشکل دشوار است. این وضعیت بدان معناست که این کشور برای استقراض از بازارهای خارجی با مشکل مواجه خواهد شد. علاوه بر این، رکود سرمایه‌گذاری‌های مستقیم و پرتفوی خارجی نیز این دیدگاه را که ترکیه به منظور تامین ارز خارجی مورد نیازش با مشکلات بزرگی مواجه است تقویت می‌کند. بر همین اساس، پیش بینی می‌شود که فشار فزاینده بر لیر و وقوع طوفان قیمتی جدید، اجتناب ناپذیر است.

البته دولت اردوغان فشار بر شرکت‌ها و بانک‌ها به منظور مهار دلاری شدن مبادلات و استفاده از کانال‌های غیراقتصادی برای تامین منابع مالی خارجی شان را افزایش داده است.

در اوایل سپتامبر، اردوغان آشکارا گفت: «کشورهای دوست» به تقویت ذخایر خارجی بانک مرکزی کمک می‌کنند. استقراض ما از آنها بانک مرکزی ما را قوی تر می‌کند. امیدوارم در این امر موفق باشیم و بر مشکلات ارزی غلبه کنیم.»

این حمایت «دوستانه» عمدتاً شامل سوآپ‌های ارزی نزدیک به ۳۰ میلیارد دلار بوده است که عمدتاً در جهت پوشش ذخایر بانک مرکزی و همچنین به‌عنوان یک ارز قوی، مفید بوده است. اردوغان با نزدیک شدن به انتخابات، به دنبال افزایش این اقدامات با بهره‌گیری از روابط سیاسی خود برآمده است.

عربستان سعودی که اخیراً پس از سال‌ها سردی روابط، در جهت بهبود روابط با ترکیه برآمده است، قرار است به ترکیه کمک مالی ارائه نماید. اخیراً یک مقام سعودی گفته که این کشور در مرحله «نهایی» مذاکرات برای سپرده‌گذاری ۵ میلیارد دلاری در بانک مرکزی ترکیه است. علاوه بر این، مذاکرات با قطر به منظور ارائه کمک مالی ۱۰ میلیارد دلاری به ترکیه و ارائه حداقل ۳ میلیارد دلار آن تا پایان سال، در مراحل نهایی خود قرار دارد.

همچنین صندوق دولتی نفت آذربایجان SOFAZ در ماه ژانویه، اعلام کرد که سپرده یک میلیارد یورویی شش ماهه نزد بانک مرکزی ترکیه به عنوان «خط حمایت از ثبات مالی این کشور» سپرده است که بعداً این سپرده را تا پایان سال تمدید کرد.

شرکت دولتی انرژی هسته‌ای روسیه، روس اتم، نیز در ماه ژوئیه ۵ میلیارد دلار به شرکت تابعه خود در ترکیه که در حال ساخت اولین نیروگاه هسته‌ای در این کشور است، ارسال کرد که به عنوان اولین بخش از انتقال برنامه‌ریزی شده ۱۵ میلیارد دلاری عنوان شده است. در پی چنین جریان‌های ارزی و محدودیت‌های دولت بر بانک‌ها و شرکت‌ها، ارزش لیر به‌ویژه از سپتامبر تاکنون نسبتاً ثابت مانده است.

سپرده گذاری ۲۸ میلیارد دلاری کشورهای حاشیه خلیج فارس در بانک مرکزی مصر

عربستان سعودی اخیراً اعلام کرد که سپرده‌های خود در بانک مرکزی مصر را ۵ میلیارد دلار افزایش می‌دهد. سپرده گذاری‌های بانکی کشورهای حوزه خلیج فارس در مصر بالغ بر ۲۸ میلیارد دلار است. طی پنج سال گذشته، کشورهای حوزه خلیج فارس و در رأس آنها، کشورهای امارات و عربستان سعودی، به عنوان بخشی از همکاری برای تقویت ثبات و افزایش منابع ارزی مصر، به سپرده‌گذاران اصلی در بانک مرکزی مصر تبدیل شده‌اند.

این تصمیم عربستان در زمانی اتخاذ می‌شود که مصر با چالش‌های جدی مربوط به کمبود ارز در بازار داخلی مواجه است؛ امری که بانک مرکزی مصر را بر آن داشت تا اخیراً با روسای بانک‌های عامل به منظور جستجوی کانال‌هایی برای افزایش منابع ارز خارجی به تبادل نظر بپردازد.

بر اساس گزارش بانک مرکزی مصر که در اوت گذشته منتشر شد، کل سپرده‌های بلندمدت کشورهای حاشیه خلیج فارس در بانک مرکزی مصر بالغ بر ۱۵ میلیارد دلار بوده است. در حالی که سپرده‌های کوتاه‌مدت بالغ بر ۱۳ میلیارد دلار آمریکا است.

مجموع سپرده‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت عربستان سعودی در بانک مرکزی مصر، بالغ بر ۱۰,۳ میلیارد دلار، سپرده‌های امارات، ۱۰,۷ میلیارد دلار، کویت ۴ میلیارد دلار و قطر ۳ میلیارد دلار بوده است.

مصر به دنبال راه‌هایی برای افزایش درآمدهای ارزی خود برآمده است. از جمله می‌توان به اعطای معافیت‌هایی برای مصری‌هایی که در خارج از کشور زندگی می‌کنند، جهت سرمایه‌گذاری در این کشور اشاره کرد. علاوه بر این، مصر به دنبال افزایش صادرات گاز طبیعی، منطقی‌سازی میزان مصرف داخلی و تمرکز بر انرژی‌های تجدیدپذیر است تا بخشی از گاز مصرفی محلی را به سمت صادرات تغییر جهت دهد.

دعوت پاکستان از ترکیه برای پیوستن به کریدور اقتصادی

نخست وزیر پاکستان اخیراً برای چندمین بار از رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه، خواسته تا این کشور به کریدور اقتصادی چین و پاکستان (CPEC) بپیوندد و نقشی کلیدی در شکل دادن به آینده اقتصادی

آسیا ایفا کند. شهباز شریف، تاکید کرده که آماده است این پیشنهاد را به رئیس جمهور چین ارائه کند و با الحاق ترکیه به این کریدور به تلاش چین برای تحول اقتصادی در آسیا کمک کند. اولین گزارش‌ها در مورد گسترش احتمالی اعضای کریدور اقتصادی چین-پاکستان در ماه ژوئیه ۲۰۲۲ منتشر شد و خشم هند را برانگیخت. از آنجا که بخش‌هایی از کریدور اقتصادی چین-پاکستان از سرزمین‌های مورد اختلاف با هند عبور می‌کند، هند آن را تهدیدی جدی برای امنیت ملی خود تلقی می‌کند.

این نکته حائز اهمیت است که تجارت بین پاکستان و ترکیه در سال گذشته دو برابر شده و از ۵۹۹٫۶ میلیون دلار به ۱٫۱ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۱ رسید. در اوایل ماه اوت، آنکارا و اسلام آباد توافقنامه تجارت ترجیحی (PTA) را برای تقویت روابط تجاری و اقتصادی بین دو کشور امضا کردند. شریف از این توافق به عنوان "لحظه ای بزرگ و نقطه عطفی در روابط برادرانه و تاریخی پاکستان و ترکیه" یاد کرد.

همکاری اسرائیل و قطر در میدان گازی

اخیرا اسرائیل در مورد مشارکت کنسرسیوم انرژی قطر در حفاری گاز طبیعی در میدان گازی صیدون موافقت کرد. در حال حاضر حقوق حفاری در این منطقه که بلوک ۹ نام دارد در اختیار شرکت‌های انرژی توتال فرانسه و انی ایتالیایی^۱ است. بلوک ۹ در آب‌های سرزمینی لبنان قرار دارد، اما عملیات اکتشاف ممکن است تا آب‌های اسرائیل گسترش یابد.

اسرائیل در ۱۵ نوامبر، قراردادی با هر دو شرکت به منظور آغاز اکتشاف انرژی در این منطقه امضا کرد. بر اساس این توافقنامه، اسرائیل این امکان را برای شرکت قطری فراهم می‌آورد که برخی از حقوق حفاری را از شرکت فرانسوی خریداری کند تا در اکتشاف شرکت کند.

شایان توجه است که موافقت اخیر اسرائیل برای مشارکت قطر و توتال با انی به دنبال امضای قراردادی با میانجیگری آمریکا در ۲۷ اکتبر بین اسرائیل و لبنان صورت گرفته که مرزهای دریایی بین دو طرف را مشخص و اختلاف طولانی بر سر حقوق حفاری را حل نمود. بر اساس توافق مرزی، بیشتر میدان صیدون در اختیار لبنان و بخش کوچکی تحت مالکیت اسرائیل خواهد بود. علاوه بر این، اسرائیل دارای حق وتو برای شرکت‌هایی است که در آنجا حفاری می‌کنند، بنابراین مشارکت قطر در پروژه حفاری، نیازمند کسب تأیید اسرائیل است. بر همین اساس، قطر مجاز به مشارکت در اکتشاف در حد ۳۰ درصد از حقوق حفاری می‌باشد.

همچنین اسرائیل با استخراج گاز از دیگر میادین در دریای مدیترانه نیز موافقت کرده است. دولت لبنان امیدوار

است که با چنین حفاری‌ها و صادرات مقادیر قابل توجهی از گاز طبیعی، به منابع درآمدی که به شدت نیز به آن نیاز دارد، دست پیدا کند.

نکته حایز اهمیت آنکه اسرائیل نه با لبنان (حتی آن را کشور دشمن می‌داند) و نه با قطر، از روابط دیپلماتیک برخوردار نیست و تایید مشارکت قطر در حفاری گاز طبیعی، در شرایطی انجام شده که دوحه انجام پروازهای مستقیم از تل‌آویو به این شهر در طول جام جهانی را مورد تایید قرار داده است. اولین پرواز مستقیم تجاری از تل‌آویو در ۲۰ نوامبر در دوحه فرود آمد.

مصر و اسرائیل به دنبال تقویت مبادلات تجاری

اسرائیل و مصر در حاشیه کنفرانس تغییرات آب و هوایی ۲۰۲۲ سازمان ملل متحد (COP27) که به میزبانی مصر اخیراً برگزار شد، در جهت ارتقای مبادلات تجاری، همکاری در زمینه فن‌آوری و سرمایه‌گذاری مذاکره کردند. همزمان با این کنفرانس، بیش از ۱۰۰ تاجر اسرائیلی برای گفتگو در مورد سرمایه‌گذاری در بخش انرژی، آب و غذا و ارائه فناوری به شرم‌الشیخ سفر کردند.

در همین راستا، اسرائیل پیشنهاد کمک به مصر برای توسعه کشت برنج با میزان مصرف آب کمتر، با هدف مهار بحران کمبود آب که این کشور را با معضل مواجه کرده است، ارائه کرد. مصر به منظور دستیابی به خودکفایی با وجود بحران کم‌آبی، به کشت ۱,۴ میلیون جریب برنج نیاز دارد؛ در حالی که در حال حاضر، سطح زیر کشت این کشور، تنها ۱ میلیون جریب است و مصر برای جبران این کمبود، از هند و پاکستان برنج وارد می‌کند.

مصر و اسرائیل به دنبال تقویت روابط اقتصادی خود و در تلاش هستند تا مبادلات تجاری خود را تا سال ۲۰۲۵ به ۷۰۰ میلیون دلار، افزایش دهند. در همین راستا، دو طرف توافق کردند که گذرگاه مرزی نیتسانا را به عنوان مرکز لجستیک منطقه‌ای و منطقه همکاری اقتصادی مشترک خود توسعه دهند.

روابط مصر و اسرائیل در حال حاضر از زمان امضای توافقنامه صلح ۱۹۷۹ در بالاترین سطح خود قرار دارد. دو طرف (در ماه ژوئن) قرارداد صادرات گاز را امضا کردند. علاوه بر این، برقراری پروازهای مستقیم بین شرم‌الشیخ و تل‌آویو به منظور احیای توریسم مصر نیز انجام شده است. تمامی این اقدامات به منظور افزایش مبادلات تجاری و تقویت روابط سیاسی و اقتصادی دو طرف صورت پذیرفته است.

تمدید سپرده گذاری ۳ میلیارد دلاری عربستان سعودی در پاکستانی

اخیراً عربستان سعودی اعلام کرد که مدت سپرده‌گذاری ۳ میلیارد دلاری خود در صندوق ذخایر خارجی

پاکستان را تمدید کرده است. عربستان سعودی این مبلغ را در اواخر سال گذشته در بانک مرکزی پاکستان به عنوان ودیعه به منظور تقویت ذخایر این کشور که دارای کمبود نقدینگی است، در اختیار این کشور قرار داد. عربستان مدعی است که با این سپرده گذاری، به رفع چالش‌های بخش خارجی و دستیابی به رشد اقتصادی پایدار پاکستان کمک کرده است. ذخایر بانک مرکزی پاکستان تا ۲۵ نوامبر سال جاری، به ۷,۵ میلیارد دلار رسید.

این حجم از ذخایر ارزی، برای پوشش بیش از یک ماه واردات، همراه با افزایش کسری حساب جاری، ناکافی است و خطر ایجاد بحران تراز پرداخت را برای پاکستان ایجاد کرده است. پاکستان به شدت به تامین مالی خارجی نیاز دارد و در عین حال منتظر نهمین بازنگری بسته کمک مالی ۷ میلیارد دلاری توسط صندوق بین‌المللی پول (IMF) است.

در همین راستا، اخیراً وزارت دارایی پاکستان برنامه بازنگری بدهی ۲۶,۱۵۰ میلیون دلاری با بانک ژاپن برای همکاری بین‌المللی تحت ابتکار خدمات بدهی G-20 برای کاهش خسارات ناشی از کووید-۱۹ را با موفقیت به پایان برده است.

ذخایر ارزی ۹۰ میلیارد دلاری عراق

بانک مرکزی عراق اخیراً اعلام کرد که برای اولین بار، ذخایر بانک مرکزی از ۹۰ میلیارد دلار بیشتر شده که این مبلغ، پشتوانه بسیار قوی برای پول ملی عراق محسوب می‌شود. از منظر مقامات عراقی، این امر، فرصت مناسبی برای دولت و وزارت دارایی عراق به منظور حمایت از طبقات محروم و کم‌درآمد و بازنشستگان ایجاد کرده است.

مقامات بانک مرکزی عراق مدعی شدند که صندوق توسعه بانک مرکزی عراق، با تغییر سیاست‌های خود به یک نهاد بزرگ توسعه‌ای تبدیل شده و تاکنون ۱۵ هزار میلیارد دینار به پروژه‌های صنعتی، کشاورزی، مسکن و بازرگانی تسهیلات داده است که بخش بزرگی از آن خرج آموزش نیروی کار جوان شده است.

داده‌های تازه

افزایش صادرات طلای روسیه به چین

داده‌های تازه اداره کل گمرک چین حاکی از این است که واردات طلای روسیه به چین در ماه اکتبر به ۲,۱۶ تن رسید که بالاترین رقم در هفت سال گذشته به شمار می‌رود. در ده ماه منتهی به اکتبر، واردات طلای

چین از روسیه به ۵,۷۲ تن رسید که ۱,۹ برابر بیشتر از مدت مشابه در سال ۲۰۲۱ است. تولیدکنندگان طلای روسیه همچنان در فهرست بزرگترین تامین کنندگان چین قرار دارند. تحریم طلای روسیه از سوی غرب، زمینه را برای توجه فزاینده تولید کنندگان روس به بازار چین فراهم آورده است.

افزایش تجارت روسیه و چین

داده‌های تازه گمرک چین نشان می‌دهد که تجارت بین روسیه و چین در سال جاری به رشد خود ادامه داده است و در ۹ ماه نخست، به ۱۲۹ میلیارد دلار رسیده است. در همین راستا، گردش مالی تجاری در سه فصل نخست سال جاری، نزدیک به ۳۰ درصد افزایش یافته است.

در شرایط تحریم‌های شدید، هدف اصلی روسیه، تحکیم و تداوم پویایی مثبت تجارت با چین است. در همین راستا، ولادیمیر پوتین، در ماه سپتامبر از روابط قوی اقتصادی با پکن استقبال کرد و خاطرنشان کرد که در سال ۲۰۲۱ تجارت روسیه و چین به رکورد ۱۴۶ میلیارد دلار رسیده است.